

AGNETA KRUSE
ANN-CHARLOTTE STÅHLBERG

Svar till Widén

I vår artikel i *Ekonomisk Debatt*, nr 4, 1992 "Pensionerna i framtiden" föreslår vi långtgående förändringar av dagens pensionssystem (Kruse & Ståhlberg [1992]). Vi förordar en fullständig koppling mellan en individs avgiftsinbetalningar och pensionsförmåner. Systemet bör vara avgiftsbestämt snarare än förmånsbestämt. Vård av barn bör ge pensionsrätt och intjänade pensionsrättigheter delas mellan makar. Dessa reformer kan genomföras både i ett fondsystem och i ett fördelningssystem. Vi vill ha kvar ett fördelningssystem, men då måste värdesäkringsmetoden ändras från dagens inflationsindexering (basbeloppsanknytningen) till en tillväxtindexering. Det är nödvändigt för att få stabilitet i systemet.

Det finns fördelar med fondsystem. De klarar kraftiga demografiska förändringar och förväntas ha en positiv effekt på sparandet. Om vi idag stod inför problemet att införa ett pensionssystem är det därför inte givet att valet skulle falla på ett för-

delningssystem. Beslutssituationen ser emellertid helt annorlunda ut vid en reformering av ett redan *existerande* system.

Betala till två system

Om dagens fördelningssystem skulle ersättas med ett fondsystem måste någon eller några generationer betala till dubbla system. De måste dels betala pensionerna till nuvarande ATP-pensionärer, dels bygga upp egna pensionsfonder. Hur stor den extra belastningen blir beror på många faktorer, bl a på hur övergångsreglerna utformas.

Widén använder Skandiamodellen för att hävda att avgiftsbetalningarna under övergångstiden bara behöver öka från nuvarande cirka 20 procent till 29 procent. Dessa beräkningar har emellertid sin grund i mycket gynnsamma förutsättningar: en årlig tillväxttakt på 2 procent och en real kapitalavkastning på 4 procent. I ljuset av dagens erfarenheter måste de betraktas som synnerligen optimistiska. Samtidigt antas pensionsåldern höjd till 67 år, vilket i sig ger utrymme för kraftiga avgiftssänkningar. Vid mindre gynnsamma betingelser: en årlig tillväxt på 1 procent och en real avkastning på 3 procent, blir avgiftsuttaget hela 38 procent. (Se von Bahr & Wingård [1991].) Om vi i stället behåller konstruktionen

Fil dr AGNETA KRUSE är verksam vid Nationalekonomiska institutet, Lunds universitet, och docent ANN-CHARLOTTE STÅHLBERG vid Institutet för social forskning, Stockholms universitet.

med ett fördelningssystem blir övergången till det nya systemet mindre tung att bära.

Inte alla ägg i en korg

Vårt andra skal till att föredra ett fördelningssystem framför ett fondsystem är att vi ser det som en risk för individen att ha alla sina tillgångar placerade i realkapital. Med tillgångar menas både pensionsfordringar i det offentliga systemet, övrigt pensionssparande, banktillgodohavanden, aktier, obligationer, fastigheter, o dyl. I ett fondsystem bestäms pensionsförmånerna av avkastningen på kapitalmarknaden. I ett fördelningssystem bestäms de av tillväxttakten i ekonomin. Av erfarenhet vet vi att såväl kapitalavkastningen som tillväxttakten kan vara låg och till och med negativ. Ingetdera system kan garantera en på förhand bestämd stan-

dard. Däremot kan ett fördelningssystem garantera en rimlig *fördelning* av inkomsterna mellan förvärvsverksamma och pensionärer.

Pensionssparande i fonder föreslår vi först på inkomster över ATP-taket. Om taket får ligga kvar på nuvarande nivå kan medborgarna komplettera den obligatoriska pensionen i fördelningssystemet med frivilliga, privata pensionsförsäkringar. Avtalsförsäkringar där premierna fonderas kan vara ett alternativ.

Referenser

- von Bahr, B & Wingård, T, [1991], "Skandias ATP-modell". I *ATP i nytt ljus*. Dokumentation från Skandiadagen om ATP. Skandia, Stockholm.
- Kruse, A & Ståhlberg, A-C, [1992], "Pensionerna i framtiden". *Ekonomisk Debatt*, årg 20, nr 4, s 269-278.